

Του Χρήστου Χωμενίδη

Για ποιον χτυπά η καμπάνα;

Η σπουδαία συγγραφέας Άλκη Ζέη αποχαιρέτησε τον κόσμο μας, στα ενενήντα επτά της χρόνια, στις 27 Φεβρουαρίου – έχουν περάσει μόλις δυο εβδομάδες κι ο θάνατός της μοιάζει να συνέβη σε μια μακρινή σχεδόν εποχή... Το 2017 η Άλκη Ζέη είχε εκδόσει ένα βιβλίο με τίτλο "Πόσο θα ζήσεις ακόμα γιαγιά;". Της τ'όχε, λέει, ρωτήσει η εγγονή της –πείραγμα ήταν– η εγγονή της την υπεραγαπούσε και η ίδια η Άλκη είχε μέχρι τέλους το χάρισμα να διυλίζει την πραγματικότητα μέσα απ'το χιούμορ, και το μαύρο ενίοτε χιούμορ...

Εκείνο το "Πόσο θα ζήσεις ακόμα γιαγιά;" αποκτά μια τραγική επικαιρότητα σήμερα, με την επέλαση του κορονοϊού.

Απευθυνόμενος ο πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας στον λαό του την περασμένη Πέμπτη (προτού η αποδοκιμασία της κοινής γνώμης και των ειδικών τον αναγκάσει να βάλει νερό στο κρασί του και να διατάξει επιλεκτική καραντίνα για τις ευπαθέστερες ομάδες), μιλώντας ο Μπόρις Τζόνσον με την οίηση της ευφυΐας και της πολιτικής επιτυχίας του, το είχε δηλώσει απερίφραστα: "Προετοιμαστείτε να χάσετε πρόωρα πολλούς δικούς σας..." Εάν δούμε τις στατιστικές της πανδημίας, οι "πολλοί δικοί τους" θα ανήκουν πλην εξαιρέσεων στη λεγόμενη τρίτη ηλικία. Η μέση ηλικία θανάτου από κορονοϊό στην Ιταλία είναι τα ογδόντα ένα.

Ο Μπόρις Τζόνσον και οι επιτελείς του, πολλοί εκ των οποίων διαθέτουν τρανταχτές επιστημονικές περγαμηνές, υιοθέτησαν -αρχικά τουλάχιστον- ένα αδιανόητο για τις κυβερνήσεις των υπόλοιπων χωρών σκεπτικό. "Θα αφήσουμε" αποφάνθηκαν "τον πληθυσμό να αρρωστήσει, ώστε να αποκτήσει ανοσία απέναντι στον Covid 19. Τα παιδιά και οι νέοι, η ενσάρκωση του μέλλοντος, δεν κινδυνεύουν - σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις. Οι μαζικοί θάνατοι ηλικιωμένων θα αποτελέσουν θλιβερή πλην παράπλευρη απώλεια..." Όσοι συμμερίζονται την άποψη του Τζόνσον πιθανόν να προχωρούν ακόμα περισσότερο. "Παράπλευρη απώλεια με θετικές -μεταξύ μας- όψεις. Την ανακούφιση τού ασφαλιστικού και του συστήματος υγείας."

Πριν φρίξετε, θυμηθείτε ότι ένας ακήρυκτος πόλεμος γενεών σοβούσε στην Ευρώπη -την και "γηραιά ήπειρο" αποκαλούμενη- εδώ και αρκετά χρόνια. Η διαπίστωση ότι ο πληθυσμός γερνάει ηχούσε άκρως ανησυχητική. "Θα καταλήξουν τα παιδιά να ιδρώνουν για να πληρώνονται οι συντάξεις των παππούδων!" δυσφορούσαν πολλοί και διάφοροι. Καθώς δε τα μέτρα εναντίον της υπογεννητικότητας δεν έφερναν εντυπωσιακούς καρπούς και η πληθυσμιακή τόνωση διά της μαζικής μετανάστευσης αποτελούσε -δικαίως ή αδικώς- ταμπού, μία λύση έμοιαζε να απομένει. Η παράταση του εργασιακού βίου. "Εφόσον το προσδόκιμο σας τείνει να φτάσει τα ενενήντα και εφόσον κόπτεσθε να συνεχίσετε να είστε ή να μοιάζετε νέοι -θες βιάγκρα, θες μπτόξ!- γιατί να μη δουλεύετε μέχρι τα εβδομήντα; Εδώ από τους διεκδικητές της προεδρίας των ΗΠΑ, ο νεότερος είναι ο Ντόναλντ Τραμπ στην τρυφερή ηλικία των εβδομήντα τεσσάρων!"

(Οι παραπάνω παραινήσεις απευθύνονταν ασφαλώς σε ανθρώπους οι οποίοι στα -ήντα τους είχαν ανάγκη από την ασφαλιστική μέριμνα της πολιτείας. Όσοι αντιθέτως διέθεταν καλό κομπόδεμα αποτελούσαν λουκουμάκια για τον "ασημένιο τουρισμό" και για τους επίδοξους κληρονόμους τους...)

Και ξαφνικά ήρθε ο κορονοϊός. Και ο Βρετανός πρωθυπουργός αποφάσισε να τον δει σαν κατακλυσμιαίο κύμα που αντί να τού αντισταθείς, καλύτερα να πας μαζί του. Να το αφήσεις να σε παρασύρει ώσπου -αργά ή γρήγορα- να σε βγάλει σε κάποια στεριά.

Δεν χρειάζεται να επισημάνουμε τον τυχοδιωκτισμό του. Το σοβαρότατο ενδεχόμενο να καταρρεύσει στο Ηνωμένο Βασίλειο το σύστημα υγείας κι όλες οι κρατικές δομές. Τον κίνδυνο οι θάνατοι από άλλες αιτίες, που δεν θα μπορούν να αντιμετωπιστούν νοσοκομειακά, να ανταγωνίζονται σε αριθμό την εφιαλτική συγκομιδή του κορονοϊού. Τη βάσιμη πιθανότητα ο κορονοϊός φουντώνοντας ανεξέλεγκτα να μεταλλαχθεί σε κάτι ακόμα φονικότερο.

Αρκεί, γιά να απορρίψουμε με βδελυγμία τη στάση του Μπόρις Τζόνσον -που ο ίδιος, εάν ήξερε νέα ελληνικά, θα τη χαρακτήριζε "μαγκιά"- αρκεί να αντιληφθούμε το ιδεολογικό υπόστρωμά της. Πρόκειται για την ακρότατη έκφανση κοινωνικού δαρβινισμού. "Όποιος έχει τα κότσια, θα αντέξει. Όποιος όχι, ας πεθάνει μια ώρα αρχύτερα..." Εάν ευπαθής βεβαίως ομάδα ήταν τα παιδιά κι άμα τολμούσε ο Μπόρις τότε να αρθρώσει κάτι τέτοιο, δεν θα έβρισκε στη γη ολόκληρη κόχη για να κρυφτεί. Μα οι γέροι -τι να κάνουμε;- έχουν λίγο-πολύ εκμετρήσει το ζην...

Βαυκαλίζεται ο Μπόρις Τζόνσον ότι συμφιλιώνεται με τη φυσική επιλογή. Ξεχνάει πως ολόκληρη η πορεία -και η εποποιία- τού ανθρώπου αποτελεί έναν αγώνα εναντίον της. Εάν της παραδινόμασταν, η ιατρική επιστήμη δεν θα είχε καν αναπτυχθεί. Ο κάθε άρρωστος θα εξαρτιόταν αποκλειστικά από την ικανότητα του οργανισμού του να αυτοϊαθεί. Ο κάθε -παροδικά έστω- αδύναμος θα ριχνόταν στον καιάδα. Οποιαδήποτε ανθρώπινη εκδήλωση φάλτσαρε με τα βασικά ένστικτα, αντιστρατευόταν τις αρχέγονες δοξασίες, θα καταπινογόταν βίαια από την αγέλη. Και όμως στους "φάλτσους", στους "διαφορετικούς", στις ασεβείς μειοψηφίες χρωστάμε την πρόοδο μας...

Ασφαλώς η φυσική επιλογή -και η τύχη ακόμα περισσότερο- μάς καθορίζουν. Το πώς, το για πόσο θα πορευτεί ο καθένας στην υγεία ή στην αρρώστια του εξαρτάται από αναρίθμητους αστάθμητους παράγοντες. Αλίμονο όμως εάν η κοινωνία ξέγραφε εκ των προτέρων έστω κι ένα μέλος της, εγκαταλείποντάς το στη μοίρα του. Αλίμονο εάν οι γιατροί και οι νοσηλευτές αρκούσαν να υπογράφουν θανατικές καταδικές μέχρι το ποσοστό που τις δικαιολογεί η στατιστική. Αλίμονο εάν η απόφαση να προτάξεις έναν νεότερο έναντι ενός πρεσβύτερου όταν δεν μπορείς να τους σώσεις αμφότερους δεν λαμβανόταν με σπαραγμό ψυχής...

"Ο θάνατος του κάθε ανθρώπου με λιγοστεύει γιατί ανήκω στην ανθρωπότητα. Για αυτό ποτέ σου μη ρωτήσεις για ποιον χτυπά η καμπάνα. Χτυπά για σένα".

